

Friendly Internet

surfa säkert

Sveriges Konsumenter i Samverkan

Vi finns online för information och opinionsbildning

www.konsumentssamverkan.se

Vi finns till för dig och arbetar med att:

- **Öka konsumenternas inflytande på marknaden och i politiken**
- **Ta tillvara konsumenträttigheterna och upplysa om dem**
- **Föra fram konsumenternas synpunkter internationellt - speciellt inom EU - till näringslivet, till politiker, departement, riksdag och regering och till myndigheter**
- **Sprida information om vad som händer och berör oss konsumenter**
- **Sprida viktig information och kunskap till alla konsumenter, för att underlätta medvetna val**
- **Verka för uthållig utveckling, med konsumenternas inflytande**
- **Organisera oss som konsumenter för ökade möjligheter att agera**
- **Ordna möten, seminarier, debatter och kurser**
- **Samverka med andra liksinnade organisationer**

Det är ditt medlemskap och medverkan som kan påverka utvecklingen. Med kunskap och engagemang kan vi tillsammans nå stora framgångar, åstadkomma förändringar och påverka utvecklingen både på marknaden och i det gemensamma samhället.

Sveriges Konsumenter i Samverkan

– för ökat konsumentinflytande -

Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm
tel 08-556 924 10, fax 08-556 924 11
e-post: skis-s@konsumentssamverkan.se

Box 88, 577 22 Hultsfred
Tel 0495-498 34, fax 0495-498 35
e-post: info@konsumentssamverkan.se

Innehållsförteckning

Förord	4
Projektet Friendly Internet	5
Att surfa säkert	5
Kap. 1 - Nätets möjligheter	8
Hur närmar man sig Internet som nybörjare?	8
Förbud hjälper inte, tvärtom	8
Internets goda sidor	9
Nätets humana sidor	10
Vad vore världen utan Internet?	11
Att skriva brev	11
På nätet är alla jämlika	12
Kap. 2 - Faror med Internet	14
Pornografin har invaderat Internet	14
Pedofili på nätet, de osynliga monstren	15
Våld och rasism	16
Droger, alkohol och tobak	16
Spel om pengar på Internet	17
Kap. 3 - Att handla på nätet är inte alltid problemfritt	18
Vilseledande reklam, gamla knep på nytt sätt	18
Säker handel på Internet.....	18
Personuppgifter på vift, hur kan man skydda sig.....	19
Kap. 4 - Allmänna risker vid användandet av Internet	21
Datavirus	21
Instruktioner	22
Gör Browsern säkrare	24
Några exempel på sajter	27
Ordlista	33
Det är mycket som berör oss konsumenter	35

Förord

Ungdomars förhållande till Internet är i dag högst aktuellt. På flera håll diskuteras lagstiftningen kring Internet och det som publiceras på nätet.

Aktuella frågor idag är de risker barn utsätts för då de surfar och kommunicerar via nätet och hur barn reagerar på våldsbilder och pornografiska bilder. Det finns uppenbara risker att hamna på våldsamma och pornografiska sajter, eller att komma i kontakt med personer med diskutabla avsikter.

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter artikel 17, antagen av FN:s Generalförsamling 1989, måste barn ha möjlighet att ta del av massmedier, särskilt sådant som syftar till att främja deras sociala, andliga och moraliska välmående samt fysiska och psykiska hälsa. Vidare bör barn inte utsättas för stötande eller skadligt innehåll.

På Internet finns många fler valmöjligheter än på tv och man kan själv söka upp bilder och sajter. Det ger stora möjligheter men kräver ökad vaksamhet.

Internet innebär också 2-vägskommunikation, antingen via chattlinjer eller e-post. Här inleds kontakter som kan utvecklas till att man träffas i verkliga livet, något som kan ge nya vänner men också få tråkiga konsekvenser.

Som lärare och förälder bör man informera sina barn och ungdomar om hur de kan anmäla sajter med våldsamma och pornografiska bilder eller hur de ska gå till väga om de har råkat ut för en pedofil på chatten. Barn behöver stöd och hjälp med att bearbeta sina känslor om de råkat illa ut.

Syftet med det här häftet är att visa på möjligheterna med Internet men också hur man i dialog med sina barn och ungdomar kan hantera riskerna.

Som fristående konsumentorganisation vill vi gärna bidra med denna information och även delta i debatten.

Sveriges Konsumenter i Samverkan

Projektet Friendly Internet

Det här häftet ingår i ett större projekt tillsammans med en italiensk konsumentorganisation, ADICONSUM, samt en österrikisk, VKI Konsument. Projektet har pågått i 2 år och del-finansierats av DG Information Society. En enkät har genomförts i Sverige och i dessa länder, samt ett antal skolor, främst inriktat på låg- och mellanstadiet. Undersökningen har syftat till att förstå hur barn och ungdomar uppfattar Internet, dess möjligheter och risker. Jämförelsen mellan de olika länderna har visat på stora skillnader och datamogenheten, framförallt i Sverige, visade sig vara mycket hög. I projektet har publicerats ett häfte för barn och ungdom samt detta, avsett för föräldrar och lärare.

Vi hoppas att med detta material samt kontakter med skolor och lärare kunna utveckla ett samarbete i form av ett forum för Internetfrågor där vi kan fortsätta att diskutera, informera, agera och utveckla Internetanvändandet i en positiv riktning. Tillsammans med aktörerna på marknaden hoppas vi också kunna få bort avarterna och minska riskerna så att vi alla kan känna oss säkra när vi använder Internet. Ta därför gärna kontakt med oss och diskutera hur vi kan hjälpas åt.

Sveriges Konsumenter i Samverkan

info@konsumentensamverkan.se

För aktuella telefonnummer se vår webbsida <http://www.konsumentensamverkan.se/>

Att surfa säkert

Internet, en värld i världen.

Vad är egentligen Internet, detta mystiska fenomen som på 1960-talet påbörjade mänsklig-hetens största revolution inom kommunikation? Ett ofantligt bibliotek? En virtuell resa genom olika länder och kulturer? Ett enormt nöjesfält som upptar mer och mer av vår tid? Eller kommer Internet att bli televisionens efterföljare, som ersättare eller som komplement?

Internet – en symbol för vår globala värld

Internet har kopplat samman hela världen i ett kommunikationssystem som vi aldrig tidigare skådat. Det var inte länge sedan telefonlinjerna över Atlanten öppnades och vi fick radio och television. Detta har på kort tid gett oss insyn i och tillgång till information från hela världen, snabbare än via tidningar och andra media. Med denna globala öppenhet får vi också information av mindre önskvärd karaktär. Vem drabbas inte av floden av spam (icke beställd reklam via e-post)? Mindre seriösa intressen har också tagit Internet till sin hjälp för att sprida oönskade budskap. Vi får till och med in reklam från kasinon som poppar när vi

besöker vissa webbsidor. Nationell lagstiftning klarar inte av detta. Internet är en frizon för jämställdhet och yttrandefrihet där varken gränser eller censur finns. Nätet är kort sagt en plats där allas uppfattning kan komma fram. Vad vi alltmer behöver är utveckling av ett internationellt regelverk som tar hänsyn till både lagstiftning och etiska värderingar. Då det tar lång tid att påverka lagstiftning och politik är det därför allas vår angelägenhet att bilda opinion, påverka, sprida kunskap och trycka på operatörerna för att till exempel stoppa sajter med olämpligt innehåll, som våld och pedofili.

Tillgång eller fara?

Internet är en ofantlig tillgång för ökad och snabbare kommunikation och en möjlighet till ökad yttrandefrihet, även för enskilda människor. Det skall ses som en utveckling från den mera representativa formen till den direkta. Du och jag kan vara med och påverka via e-post till ett stort antal människor eller genom egna webbsidor eller deltagande i debatt via debattforum eller chatt.

Ansamling av fakta sker med en rasande fart och inget bibliotek i världen kan någonsin erbjuda en sådan mängd av information. Vi kan hemma från vårt skrivbord få tillgång till sådant som vi inte ens tidigare försökt att söka efter.

Det här är en tillgång men också en risk. Dels gör mängden att det blir svårare att sovra informationen och sålla ut det väsentliga, dels har vi svårare att identifiera avsändaren och vad som egentligen är dennes avsikt.

Information och utbildning, en snabbare väg

Utvecklingen på Internet är vida snabbare än lagstiftningen. Enda vägen att nå fram till ett säkert Internetanvändande för såväl de unga som oss själva är information och utbildning. Detta kan ske både med informationsmaterial och utbildning i skolan och kanske också via speciella webbsidor. Vi tänker genomföra ett experiment med en speciell webbsida som unga surfare själva skall få administrera, "ung_plattform".

Som förälder bör man också skapa en förtrolig dialog och försöka förstå vad ungdomarna håller på med, men även bistå dem och förmedla värderingar.

En överblick över Internet

Kapitel 1 av detta häfte handlar om Internets positiva sidor och ger en överblick över dess innehåll, tillgångar och funktioner. Vi kommer också att titta på alla möjligheter Internet erbjuder, dess ökade betydelse både på vårt jobb och hemma och hur viktigt det är för dig och för våra ungdomar att kunna använda det.

Humana aspekter behandlas också, såsom relationer, etik och hur ungdomars personlighet formas.

Vilka sajter är farliga?

Kapitel 2 är en analys av potentiella risker på nätet avseende innehållet på webbsidorna. Den bygger på en undersökning gjord med deltagande av föräldrar, lärare och elever. Här kan man också ta del av psykosociala analyser och få några tips om hur man tar itu med olika problem.

Skydd mot aggressiv marknadsföring

Kapitel 3 handlar om reklam och handel på Internet och dess för- och nackdelar. Det belyser också risken att blir lurad samt hasardspel och vadslagning.

Smitta från Internet?

Kapitel 4 handlar om virus och andra "smittor" från Internet av teknisk karaktär. Det finns effektiva skydd mot de flesta av dessa och vi ger goda råd om hur man ser till att ha sitt skydd uppdaterat.

Avslutningsvis

Ett urval av intressanta och användbara länkar och en lista med förklaringar av de vanligaste fackuttrycken finns i slutet av häftet. Då länkar ibland kan ändras kan länkar som här publicerats vara inaktuella. En uppdaterad lista kommer alltid att finnas på vår webbsida. <http://www.konsumentsamverkan.se/>

Nätets möjligheter

Hur närmar man sig Internet som nybörjare?

Lär känna den ”mystiska maskinen” med hjälp av barnen.

Det är inte många som har tid att ge sig ut på Internet dagligen och dra nytta av all information som erbjuds. Vissa hindras av att de inte vet tillräckligt mycket om tekniken och ger kanske upp efter första försöket.

Det krävs motivation för att inte bli galen alla de gånger datorn inte lyder kommando eller för att orka ta sig igenom instruktionsboken, som kanske dessutom är skriven på engelska. Dessutom finns det virus som komplicerar saken ytterligare. Man kan fråga sig vem som egentligen sprider dessa epidemier?

Trots allt så finns det många goda anledningar att använda en dator, till exempel för att spara tid. Bank och postärenden kan göras via nätet, semester eller teaterbiljetter kan bokas via nätet, till och med matvaror kan beställas hem om man inte har lust att gå ut och tidningen kan läsas online bland annat. Våra barn tillbringar mer och mer tid ute på nätet vilket också är en anledning till att lära sig hur Internet fungerar, och vem kan vara en bättre guide än just dina barn? Låt dem visa dig runt i cyberrymden och berätta om sina upptäckter. Det blir ett ypperligt tillfälle för att se hur barnen använder Internet. Du kan också passa på att diskutera de olika problem barnen kan råka ut för på nätet, utan att verka påflugen.

Förbud hjälper inte, tvärtom

Acceptera Internet

Att skydda sina barn från de faror som finns på Internet genom att förbjuda dem att surfa tjänar ingenting till, tvärtom. Tänk på att om dina barn vill surfa så kommer de säkerligen göra det på ett eller annat sätt: hemma hos kompisar, i skolan, på så kallade Internetcaféer eller i spelhallar. Sätt rimliga gränser och förklara varför du gör det. En förälder som är motståndare till teknikens framsteg befinner sig ljusår från sitt barns vardag och verklighet. Internet är något som inte går att undvika. Det blir hela tiden större och vi måste acceptera det. Många av våra barn har redan gjort det och de kan mycket mer om Internet än vad vi tror.

En öppen dialog skapar ansvar och förtroende

Sitt ner tillsammans med barnen och följ med dem ut på nätet, chatta med deras vänner runt om i världen. Surfa tillsammans med dem och upplev tillsammans de fantastiska möjligheterna med Internet. Då kan man samtidigt väva in hur man känner igen faror och undviker lurendrejerier.

Internets goda sidor

Nätet utökas ständigt

Varje dag publiceras tusentals nya webbsidor, nya funktioner dyker upp och nya portaler sätts upp för att sortera och göra all denna information tillgänglig. Aldrig tidigare har vi haft tillgång till en så ofantlig och mångsidig information. Det gäller bara att lära sig att hitta det man är intresserad av och filtrera bort det oväsentliga och oönskade.

Information, tillgång och efterfrågan

För att snabbare hitta det du söker kan du använda sökmotorer eller gå via portaler. Om du vill utbyta information med andra inom något speciellt ämne kan du ta hjälp av så kallade communities, virtuella vardagsrum där medlemmar möts för att utbyta information. Sådana diskussionsgrupper startas för att sammanföra människor med liknande kunskaper och intressen och de besöks även av verkliga experter. Här hjälps alla åt att lösa problem. På dessa sajter finns i de flesta fallen även sidor med FAQ, Frequently Asked Questions, d v s de vanligaste frågorna med respektive svar.

Längst bak i det här häftet finns en del exempel på sajter med studiematerial för föräldrar och lärare. För barn och ungdomar finns tips om sajter med både bildande och underhållande innehåll samt namn på skyddade portaler.

Ett bra komplement till skolböcker

Internet är ett nytt komplement till skolböcker och kan vara uppdaterat med färskt material på ett sätt som är svårt att klara med enbart skolböcker. Lärandet får på så sätt en ny dimension genom att eleverna själva kan leta och upptäcka. Varför inte hjälpa till med läxläsningen och utnyttja Internet tillsammans och lära tillsammans?

En hel värld via vår dataskärm

Det finns museer som bjuder på virtuella besök. Louvren i Paris är ett exempel. Alla världens länder finns representerade i form av officiella sajter. Våra internationella institutioner och organisationer t ex FN, FAO, WHO och många flera har egna, mycket omfattande sajter. Europeiska Unionen har mycket material som är tillgängligt via Internet, och våra svenska myndigheter har i många fall lagt ut mycket av sin publika service på Internet. Ett bra exempel på detta, som man också kallar 24-timmarsmyndighet då den är tillgänglig dygnet runt, är Riksskatteverket www.rsv.se. Det har en mycket innehållsrik och användbar sajt och man kan numera även deklarerar om man lämnar förenklad självdeklaration. Den svenska regeringen har en mycket intressant sajt. Alla departement visar öppet pågående arbeten och man kan numera också höra av sig och ge synpunkter. Det läggs också löpande ut pressmeddelanden. Nästan varje tidning har också en Internetupplaga. Utan att prenumerera kan man faktiskt läsa i stort sett alla världens tidningar, på alla världens språk.

Nätets humana sidor

Kommunicera och umgås på nätet

Webben erbjuder möjligheter till att kommunicera, via chattlinjer, e-post och konferenser. Det går också att följa interaktiva kurser med riktiga lärare. Både unga och äldre träffas på Internet för att prata om intressen, kärlek, framtidsplaner, åsikter. Att träffa nya vänner är stimulerande och Internet öppnar nya möjligheter till kommunikation mellan människor oberoende av om man bor i en stor stad eller ute på landet. Det hjälper till att vidga vyerna mot resten av världen.

Ideella organisationer har fått nya möjligheter via Internet

Många organisationer, som verkar för bättre miljö, bättre hälsa, mot plågsamma djurförsök, för bättre djurhållning, större konsumentinflytande, engagemang för tredje världen, bistånd till fattiga länder, för fred, mot förtryck och mycket mera, använder Internet för information, rekrytering och som mötesplats.

Internet har för det s k civila samhället inneburit en revolution. De ideella organisationerna har alltid haft ont om pengar men får nu en möjlighet att snabbt och billigt kunna nå i stort sett vem som helst var som helst. Arbetet för en bättre framtid behöver därför inte enbart åligger det politiska och det kommersiella etablissemangen som ju har tillgång till både pengar och andra resurser.

Glöm därför inte bort att väcka de ungas uppmärksamhet för denna nya möjlighet att påverka vårt samhälle och vår omvärld. Sveriges Konsumenter i Samverkan är en sammanslutning av ett stort antal ideella organisationer och på deras webbsida, <http://www.konsumentersamverkan.se/>, kan man få en bra överblick över verksamhet och kampanjer som drivs för vårt gemensamma bästa och även hitta en mängd intressanta länkar till bl a ideella organisationer världen över.

Vad vore världen utan Internet?

Internetanslutna datorer, lika naturligt i framtiden som telefonen idag.

Möjligheten att använda Internet blir mer och mer ett naturligt redskap såväl privat som i arbetslivet. Användningsområdena utvecklas hela tiden i snabb takt och blir fler och fler, vilket gör att fler upptäcker hur de kan ha nytta av Internet. Du har inget att förlora på att sätta dig in i detta nya media redan nu. Gör det gärna ihop med den unga generationen så har ni tillsammans nytta av lärandet och samtidigt kan du som vuxen dela med dig av gott omdöme och sunt förnuft i Internetanvändandet. Det finns en utvecklad praxis för god sed på nätet som kallas netiqette och som du enkelt kan hitta på nätet via någon sökmotor.

Några nyttiga användningsområden

I dag publicerar många företag sina lediga jobb på Internet och ofta vill de att man fyller i sitt CV eller meritförteckning online. Arbetsförmedlingens lediga platser finns också där liksom en del privata förmedlares platser.

Universiteten använder sig av webben för att informera om föreläsningar och för att studenterna själva ska kunna registrera sig till tentorna. Olika myndigheter serverar medborgarna på distans och man kan få hjälp med en mängd tjänster bara genom att koppla upp sig. Många universitet och högskolor ger kurser via Internet vilket är till stor hjälp för dem som vill studera på distans.

Att skriva brev

E-post är ett elektroniskt brev

E-post når mottagaren nästan i samma stund du skickar iväg det. Det är ett nytt snabbt, billigt och smidigt sätt att kommunicera. Du kan skicka och ta emot brev när som helst på dygnet. Jämför med traditionella brev som kommer med brevbäraren bara en gång om dagen.

Enkelheten gör att barn har lättare för att skriva mejl. De formella kraven är inte lika stora vilket gör att de kommer över tröskeln. Med e-post kan man lätt lägga till intressanta länkar, bilder samt bifoga dokument och andra filer som musik mm. Den elektroniska möjligheten att uttrycka sig och kommunicera är en verklig revolution och omfattar nu både bild, skrift och ljud.

Nya möjligheter att kommunicera

Med denna nya teknik har alla möjligheten att för en större publik offentliggöra både egna arbeten och åsikter. Detta är en verklig utveckling av demokratin. Nu kan alla nå ut utan att vara exceptionellt rika. Inte minst för våra unga är det här utvecklande och de kan delta i samhällsdebatten även innan de uppnår rösträttsålder. Är det inte stor skillnad mellan att använda en valsedel vart fjärde år, om man har rösträtt, och att kunna nå ut både på egna hemsidor och med e-post, utan att ha rösträtt?

Dessa möjligheter att kommunicera är ett bra sätt för ungdomar att uttrycka sig fritt, berätta om sina intressen, hänvisa till favoritlänkar och säga sin åsikt. Det är ett bra tillfälle för dem att få självförtroende och utveckla sin personlighet. Internet är också en plats där t ex unga konstnärer, författare och musiker får chansen att visa upp sina arbeten utan alltför stora kostnader.

På nätet är alla jämlika

Internet är ett socialt, demokratiskt och tolerant kommunikationsmedel

En av Internets stora fördelar är att avstånden krympt och upphäver uppdelningen av oss i olika samhällsklasser. På nätet är alla lika, alla har samma rättigheter och samma möjligheter. Alla är medborgare i cyberrymden, och traditionell status, den vi har ute i det verkliga livet, räknas inte.

Internet kan också vara ett asocialt, odemokratiskt och intolerant kommunikationsmedel

Rasism, främlingsfientlighet och förakt mot främmande kulturer är faktiskt beteenden och tendenser som frodas via Internet. Eftersom Internet inte har någon inbyggd funktion för censur och kontroll utvecklas lätt avarter. Inte minst pedofilin och porrbranschen har fått ökade möjligheter att sprida sitt budskap liksom nazister m fl. Dessa företeelser är ett verkligt hot mot Internet och dess demokratiska möjligheter.

Vi har en mängd möjligheter att hjälps åt att stoppa dessa avarter. Här är möjligheterna stora just genom ett samarbete mellan generationerna. Uppmana barnen att berätta och förklara för dem vilka krafter som ligger bakom och vilket hot det innebär. Här har vi äldre både mer kunskap och insikter, det är ett självklart ansvar vi måste ta.

Möjligheterna att gemensamt få stopp på företeelserna är stora, om vi bara hjälps åt. Vissa saker som t ex pedofili måste vi helt enkelt anmäla till polisen via rikskriminalpolisen@rkp.police.se. Barnpornografi är förbjudet enligt svensk lag och skall därför också polisanmälas. Nästa väg att eliminera oönskade sajter är att kontakta den Internetleverantör som sajten publiceras genom. Leverantörerna har en sk abuseavdelning (avdelning som hanterar missbruk) som nås via mejl under adressen abuse@leverantörsadress t ex abuse@telia.com eller abuse@swipnet.se. Oftast har dessa leverantörer ett regelverk som innebär att sajter med olämpligt material stoppas efter anmälan.

Faror med Internet

Pornografin har invaderat Internet

Den påträngande närvaron

Produktionen och spridningen av pornografi i olika former har ökat enormt under de senaste årtiondena. Numera är det också mer lättillgängligt för barn och ungdomar. Tv-program och biofilmer är fulla av sexscener som gränsar till ren pornografi. I tidningarna och videobutikerna är utbudet stort och i reklamen anspelas det mycket på sex.

Hur påverkar det våra ungdomar?

Psykologer och socionomer har noga studerat hur barn och ungdomar påverkas psykiskt och sexuellt av dessa medier. Det har visat sig att de inte framkallar sexuella våldshandlingar men att individens sätt att se på det andra könet kan ändras. Det är vanligt att pornografi skapar stereotyper, kvinnan ses som ett objekt, en vara. Bilden av manligt och kvinnligt förvrängs. Om ungdomar får mogna sexuellt på ett sunt sätt blir de som vuxna ofta medvetna om dessa aspekter. Självklart finns det en rad andra orsaker som kan göra att man som vuxen blir "pormissbrukare". Hur som helst bör barn inte utsättas för sex- och porrscener.

Att prata öppet om problemet skapar medvetenhet och kritiskt tänkande

Det är inte lätt att skydda barn och ungdomar från något som finns överallt. Självklart kommer de förr eller senare i kontakt med medier som förmedlar porr och sex. En bra strategi är att prata öppet om problemet hemma för att ge barnen en sund syn på sex. Sexualundervisningen i skolan har här en viktig roll att spela. Barnen behöver en vuxen förebild som på ett objektivt sätt kan avdramatisera och ge det hela rätt proportioner. Vad porrindustrin egentligen avser är att utnyttja konsumentens svaghet i syfte att sälja, med andra ord handlar det om att tjäna pengar på våra svagheter.

Mjukvaror hjälper dig hålla dina barns surfande under uppsikt

För att undvika att de allra yngsta, som är mest känsliga, skall se olämpligt material, finns det mjukvaror att installera i datorn, s k filter som både registrerar de sajter som besökts och som spärrar sajter med sexistisk innehåll. Dessa mjukvaror klarar inte att filtrera bort önskat material till 100% men ger ändå ett visst skydd.

Prata om eventuella problem i lugn och ro

Överdramatisera inte om du upptäcker att ditt barn har besökt en pornografisk sajt eller "sexchatt". Om det handlar om ett enstaka tillfälle så är det onödigt att ens visa att du vet om det, barn är nyfikna. Din "upptäckt" kan vara oerhört pinsam för barnen som kan känna sig skamsna och skuldmedvetna, du kan dessutom mista deras förtroende om du har kontrollerat dem i smyg. Prata istället om ämnet mer generellt och försök vara närvarande då barnen surfar på nätet.

Pedofili på nätet, de osynliga monstren

Det föräldrar fruktar mest

Undersökningar visar att 75% av alla föräldrar anser pedofili vara den största faran på Internet. Sannolikheten att ens barn skulle råka ut för en pedofil eller en kriminell organisation på nätet är inte så stor. Nyligen uppmärksammade fall har skapat oro i samhället vilket inte är konstigt, vi vill alla värna om våra barn. Man får dock inte glömma att massmedia tenderar att överdriva och att de tillämpar sensationsjournalistik.

Intresseorganisationer arbetar för att skydda barn

Olika intresseorganisationer har den senaste tiden försökt förmå myndigheter att tillämpa strängare och mer effektiva kontroller av Internet. Trots att riskerna är små kan man inte låta saken bero, det skulle kunna bidra till att fenomenet sprider sig ytterligare. Rädda Barnen har framgångsrikt arbetat med att avslöja pedofiler. Hittar du något så anmäl det till deras Hotline: www.rb.se/hotline

Hur kan man undvika faran?

Dina barn kan råka ut för pedofiler via e-post, webben och chattlinjerna. Det bästa sättet att förhindra detta är att försöka finnas nära till hands. Om ni surfar tillsammans kan du passa på att prata om och göra barnet uppmärksam på farorna, föreslå lösningar på problemet och uppmuntra barnet till att prata öppet, inte bara med dig, utan också med lärare i skolan. Förklara vad det är som gör att pedofiler söker kontakt med unga och på vilket sätt de gör det. Tala också om för ditt barn hur viktigt det är att inte titta på de blivit utsatta för olustiga situationer eller sexuella närmanden. Förklara för barnet att det är viktigt att meddela dig om någon på nätet har bett om namn, adress, telefonnummer och fotografier eller om någon undrat hur barnet ser ut eller försökt stämma träff. Förklara också att personer på nätet kan utge sig för att vara någon annan än de egentligen är.

Våld och rasism

Underhållningsvåld skapar likgiltighet

Den allmänna uppfattningen bland psykologer är att tv-tittande inte gör unga mer våldsbenägna, däremot blir de mindre känsliga för starka våldsscener. Detta gör dem mer toleranta också mot det våld som finns i det verkliga livet.

Våldet på Internet är en realitet och det vore dumt att tro att detta medium, som ofta används av ungdomar, skulle vara besparat från våld.

Främlingsfientliga och våldsbenägna grupper på Internet

De sajter som uppmuntrar till våldshandlingar, rasism, främlingsfientlighet och könsdiskriminering är givetvis ett stort problem. Många av grupperna bakom dessa sajter använder Internet som ett skyltfönster för att sprida åsikter och material som är på gränsen till olagligt.

Surfa tillsammans

Det finns filter som stoppar även denna typ av sajter. Det bästa sättet att förhindra tråkigheter är att försöka förebygga och informera genom en öppen dialog. Surfar du tillsammans med dina barn har du möjlighet att visa din inställning till dessa skräpsajter. Då man pratar om rasism i skolan kan man passa på att ta upp rasismens spridning på Internet. Råd barnen att hålla sig borta från sajter som förmedlar rasistiska budskap.

Droger, alkohol och tobak

Barnens värsta fiende, dåliga föredömen

Verkligheten är full av dåliga föredömen: föräldrar som röker, kompisar och syskon som provar droger och filmhjältar som dricker mängder av alkohol.

Den farliga glorifieringen gör drogerna mer eftertraktade, inte så mycket för själva berusningseffekten, utan snarare för att de upplevs som häftiga. Det är svårt att motverka detta fenomen som egentligen bara kan bekämpas genom goda hemförhållanden, goda föredömen och lämplig information.

Internet, en av många mötesplatser

Internet är en mötesplats där människor med många olika värderingar möts. De som förespråkar droger, alkohol och tobak finns också här. Unga kan tycka att det är spännande att komma i kontakt med dessa grupper.

Regeln att hålla dina barns surfande under uppsikt gäller även här. Surfa tillsammans och prata med dem om farorna med droger och rökning.

Spel om pengar på Internet

En verklig fara för unga

Spelfeber förknippas vanligen med vuxna. Men barn som surfar på Internet kan också hamna på sajter som inbjuder dem att spela. De kan då dras med i något de inte kan ta sig ur själva och de ekonomiska konsekvenserna kan bli ödesdigra. Spelet kan skapa beroende som är mycket svårt att ta sig ur. Många av spelföretagen är internationella vilket kan innebära att de också helt lagligt kan vägra att betala ut spelvinster.

När spel blir en sjukdom och konsekvenserna svåra

Det som från början bara var en lek kan förvandlas till en ond cirkel.

Spelmissbruk påverkar en människa både psykiskt och socialt. Depression, dåligt självförtroende, ensamhet, oro mm kan bli några av konsekvenserna. Dessutom försvinner intresset för dagliga aktiviteter som studier och jobb. Ta symptomen på allvar och kontakta en psykolog om du behöver hjälp.

Spel mer lättillgängliga på Internet än i verkliga livet

Ingen vill se sitt barn fastna i ett spelmissbruk. Risken är att det skulle hända ute i det verkliga livet är ganska liten tack vare lagar som hindrar minderåriga från att spela. Ungdomar kommer därför inte i kontakt med spel. Spelen är däremot relativt lättillgängliga på Internet och reklam för virtuella casinon poppar upp på "oskyldiga" webbsidor. För att kunna spela måste man dock ha ett kreditkort. Var därför rädd om dina kreditkort.

Atthandla på nätet är inte alltid problemfritt

Vilseledande reklam, gamla knep på nytt sätt

Reklamen vänder sig allt oftare till barn

Många reklamkampanjer vänder sig direkt till barn. Det beror på att barn är lätta att påverka samtidigt som de har lätt för att påverka sina föräldrar. Vilseledande reklam, som också förekommer på nätet, är inte något ovanligt fenomen.

Reklam på nätet är ofta svår att beivra. Många av upphovsmännen till reklamen på Internet håller till utanför den europeiska unionens gränser och är därför mycket svåra att komma åt. Lagstiftningen inom EU är tydlig vad det gäller vilseledande reklam. I många andra länder är lagstiftningen mindre sträng.

Att anmäla är ett måste

Om man blir vilseledd av någon typ av reklam ska man göra en anmälan till Marknadsetiska Rådet eller Konsumentverket, de kan sätta stopp för reklamen. Det kostar ingenting att göra en anmälan vilket det däremot skulle göra om man tog upp ärendet direkt i rätten. Tveka därför inte, du har inget att förlora.

Marknadsetiska Rådet
Box 14 025
104 40 Stockholm
08-636 22 30

Säker handel på Internet

Nätet är ett virtuellt varuhus

Idag är det möjligt att handla böcker, kläder, accessoarer, mjukvara, hårdvara, resor, cd-skivor och tjänster på nätet. Med andra ord, allt det man kan handla i vanliga affärer.

Ett av argumenten för att handla online är att det är lätt att jämföra priser och man har genom nätet tillgång till produkter från hela världen med möjlighet att få dem levererade direkt hem. Internet fungerar på så sätt som en samlad postorderkatalog för alla världens postorderföretag. Att handla via Internet kan vara smidigt men det största motståndet från konsumenterna gäller risker med betalningen. Användande av kortkort vid Internethandel är riskabelt eftersom kontot kan debiteras med enbart kännedom om kortnummer. Även om leverantören är seriös kan kortnumret komma på avvägar genom avlyssning av trafiken på Internet eller intrång i leverantörens databas.

Lär barnen vara försiktiga

Lär barnen vara försiktiga och att ifrågasätta. Hjälプ dem om de handlar online för att förhindra att de på grund av ovana och naivitet begår misstag.

Att tänka på:

- Handla aldrig av företag som inte uppger adress och telefonnummer
- Tänk på att produkter kan marknadsföras med vilseledande reklam
- Uppge inte personuppgifter om det inte står specificerat i vilket syfte dessa kommer att användas
- Var restriktiv med att betala med kreditkort, uppgifter kan spåras och andra kan använda ditt kortnummer
- Se upp med växelkursen vid handel i annan valuta
- Gör klart för dina barn, så länge de inte är myndiga, att de inte kan ingå avtal utan föräldrarnas medgivande

Se också konsumentverkets checklista för e-handel, www.konsumentverket.se, under Internet & IT och vidare e-handel.

Personuppgifter på vift, hur kan man skydda sig

Jakten på personuppgifter

Det förekommer en intensiv jakt på personuppgifter. Adresslistor är attraktiva för marknadsförare och de säljs och sprids i stor omfattning.

Hur samlas och sprids personuppgifterna?

Det dyker ständigt upp nya företag som specialiserat sig på att göra förteckningar över potentiella kunder. I dessa listor delas konsumenterna in efter smak, preferenser, köpkraft, yrke, fritidsintressen, familjeförhållanden eller bostadsadress. Uppgifterna används av företagen för riktade reklamkampanjer. Det kan ske via brev, telefonsamtal, hembesök eller e-post.

På Internet är det lätt att sprida reklam

På Internet är det billigt att sprida reklam via e-post. Massutskick av icke beställd information kallas spam. Dessa meddelanden, spam, blir mer och mer irriterande och det är oftast inte seriösa företag som använder sig av metoden. Opinionen har varit mycket starkt emot, likaså lobbyn från näringslivets sida, för att få fortsätta använda metoden. Mer om spam på <http://www.konsumentsamverkan.se/11verk/kampanj/marknad/spamindex.html>

Spam stannar inte vid landsgränser

Europaparlamentet har under våren 2002 röstat för ett förbud mot spam enligt ett förslag från EU Kommissionen. Direktivet som nu är taget medger att medlemsländerna kan ha annorlunda lagstiftning. Vissa länder har redan förbud mot spam, dock inte Sverige, men i nuläget lutar det nog åt ett förbud. Det stora problemet kommer alltid att kvarstå. Så länge vissa länder fortfarande tillåter spam, t ex USA, Ryssland och många asiatiska länder kommer vi aldrig att helt kunna slippa dem. Det bästa skyddet mot spam är att aldrig registrera sin e-postadress på olika ställen. Det flesta e-postprogrammen har funktioner där man kan skapa filter där kända avsändare av spam kan spärras.

Förklara för barnen att de måste vara försiktiga

Barn är ovana vid att behöva skydda den personliga identiteten. Uppmana dem att vara försiktiga och fråga dig om råd innan de lämnar ut uppgifter. Förklara att uppgifterna kan användas av påstridiga företag och, i värsta fall, även av kriminella.

Allmänna risker vid användandet av Internet

Datavirus

Datavirus sprids lättare sedan Internet kom

Datavirus fanns redan innan Internet slog igenom, skillnaden är att de sprids lättare över Internet. Nya virus kommer ständigt och det är viktigt att ofta uppdatera sitt skydd.

Virus kan vara förödande

Virus angriper inte bara användarprogrammen utan kan också angripa operativsystemet vilket kan göra datorn helt oanvändbar. Virus kan ta sig vidare till andra datorer via dokument och program utan att vi är medvetna om det. Problemet med virus är inte enbart hotet mot den enskilda datorn utan att det multiplicerar sig och mängden skapar så mycket trafik att det kan blockera nätet. Ju fler som har fungerande viruskydd ju mindre blir alltså problemet. Via e-post sprids också falska virusvarningar, se k hoax. Om du får en virusvarning så kontrollera alltid om den är riktig.

Detta kan du lätt göra genom att uppsöka webbsidan för leverantören av ditt antivirusprogram och där söka efter viruset som uppges i varningen.

Använd alltid uppdaterat viruskydd

Det är inte nog att installera ett viruskydd när man köper sin dator. Det produceras ständigt

nya virus och de illasinnade hackers som framställer dem hittar också nya metoder och angreppssätt. De antivirusprogram som finns behöver därför uppdateras ofta. Det finns gratis virusskydd men de är tidsbegränsade, att programmet till att börja med är gratis är bara en form av marknadsföring. Räkna med att du måste kosta på dig ett abonnemang för viruskydd. Fuska inte med det, i synnerhet om dina barn använder samma dator.

Instruktioner

Hur sprids virus på Internet?

Virus sprids främst på två sätt:

1. Med e-post via bilaga eller länk
2. Vid nedladdning av filer, t ex dokument eller program

Säkerhetsåtgärder:

Innan du öppnar ett e-postmeddelande kontrollera:

1. En avsändare finns angiven, om inte RADERA meddelandet. Kom ihåg att det finns en papperskorg i nästan alla typer datasystem. Det du raderar hamnar där, för att bli av med det helt och hållet måste du även radera det i papperskorgen
2. Om meddelandet är skickat av någon du inte känner och om det i rutan "ämne" står exempelvis "I love you" eller något annat som låter förtroligt, RADERA det
3. Om avsändaren är någon vi känner men ämnet verkar konstigt, exempelvis om en vän som du inte arbetar med har angivit "här är protokollet från mötet" som ämne. Andra fall man ska se upp med är om någon du känner helt plötsligt skriver på ett främmande språk eller om du på något sätt uppfattar meddelandet som konstigt. Kontakta avsändaren och kontrollera att det verkligen är han/hon som skickat e-posten. Om inte, RADERA och upplys vederbörande om att dennes dator verkar sprida virus

Om du får ett e-postmeddelande med en fil bifogad:

1. Kontrollera om filtillägget (filändelsen) är t ex .exe, .bat, .com, .vbs, .scr, RADERA om du inte väntar på en fil med ett sådant tillägg. VARNING: Du kan också få en falsk virusvarning som uppmanar dig att radera någon fil i din dator. Den kan avse filer som är nödvändiga för att Windows och andra program ska kunna fungera. De kan t ex ha .exe, .bat, .com som filtillägg. RADERA INGA FILER MED DESSA TILLÄGG utan att vara absolut säker på det du gör!

2. RADERA om meddelandet inte anknyter eller refererar till den bifogade filen
3. Om din dator är inställd för att inte visa filtillägget, vilket är den normala grundinställningen i Windows, gå in under rubriken "Gör Browsern säkrare" och följ instruktionerna där för att ändra inställningen
4. Om filtillägget efter detta fortfarande inte visas RADERA meddelandet
5. MS Officefiler som är .doc i Word, .xls i Excel, .ppt i Power Point, .mdb i Access och .pub i Publisher kan innehålla makrovirus och måste därför viruskontrolleras innan de öppnas

Nedladdning innebär att man flyttar en fil från en server på Internet till datorn. Detta kan innebära vissa risker:

1. När du bestämmer dig för att ladda ned en fil från Internet så bör du följa instruktionerna som finns under rubriken "Gör Browsern säkrare"
2. Ladda inte ned filer från sajter som innehåller piratprogram eller pornografi, de är mer riskabla än andra
3. Om det vid nedladdning visar sig vara dokument med någon av filtilläggen .exe, .com, .bat, .vbs, .scr måste du vara extra noga med att viruskontrollera filen innan du öppnar den

Varning!

Det finns program som inte är skadliga för våra datorer men som bli kostsamma. Programmen ringer med ditt modem till 071-nummer eller till utländska telefonnummer. Uppringningen kan ske utan att du märker något och du kan få en tråkig överraskning då telefonräkningen kommer. En bra åtgärd är att ha ljudet från modemmet påkopplat så att man hör när modemmet ringer upp. Denna inställning görs i inställningar för fjärranslutning.

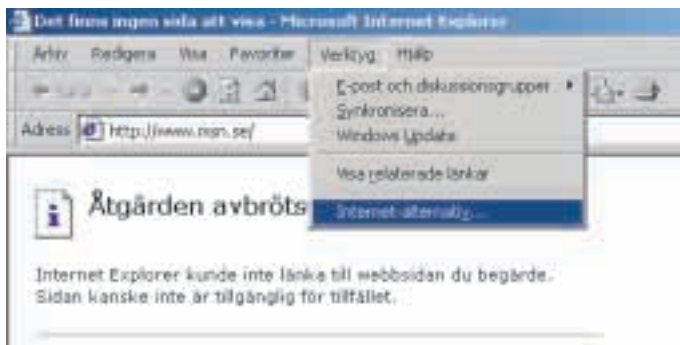
Säkerhetsåtgärder.

1. Kontrollera att åtgärderna som finns angivna under rubriken "Gör Browsern säkrare" är viktiga. Får du upp fönster på skärmen, som frågar om nedladdning av filer, utan att du gjort något för att ladda ned en fil, stäng fönstret genom att klicka på "cancel"/"avbryt". Om det alternativet inte finns, klicka på stängknappen (markerad med kryss) i fönstrets övre högra hörn

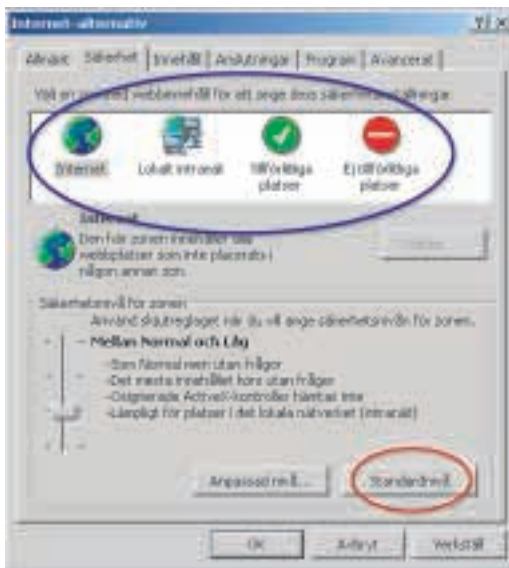
Gör Browsern säkrare

Vill du aktivera säkerhetsfunktionerna i datorn, följ instruktionerna steg för steg, här t ex för Internet Explorer.

1. Öppna Internet Explorer och klicka på menyvalet Verktyg/Tools gå på Internet-alternativ/Internet Options

2. Välj fliken Säkerhet/Security

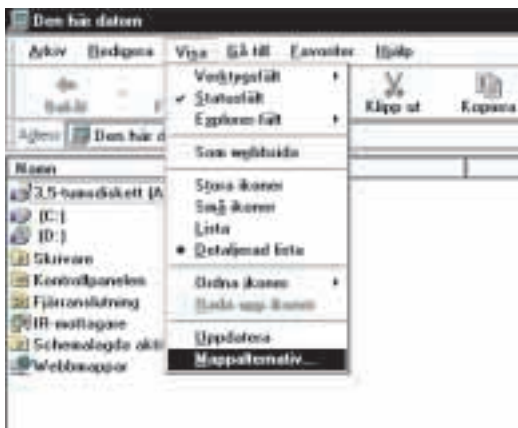

3. Välj i tur och ordning de olika alternativen Internet, Lokalt Intranät, Tillförlitliga platser och Ej tillförlitliga platser. Efter varje alternativ klicka Standardnivå/Default Level. Klicka sedan på Verkställ/Apply

Windows

För att få fram filtillägget och kunna se om det är en farlig fil:

1. Dubbelklicka på ikonen Den här datorn/My Computer
2. Välj Visa/View eller Verktyg/Tools beroende på din Windowsversion och sedan menyvalet Mappalternativ/Folder Options och välj fliken Visa/View

3. Kontrollera att inte Dölj filtillägg för registrerade filtyper/Hide file extensions for known file types är vald
4. Klicka OK
5. Då du utfört detta kommer alla filtillägg att synas. Det betyder att en fil skapad i Microsoft Word som du kallar prov, kommer att heta prov.doc. Doc står för att filen är skapad i MS Word, jpg är filer som innehåller bilder och .mp3 är filer som innehåller musik och så vidare

Om du tror att du fått virus i datorn och inte vet hur du ska bära dig åt, eller om du är rädd för att radera fel fil:

STÄNG AV DATORN! Det finns inga virus som verkar då datorn är avstängd

Kontakta en expert då du stängt av datorn. Förklara att du misstänker att du fått ett virus i datorn, be experten utföra en viruskontroll

MS Office filer och makroskript

Med filer från MS Office (.doc Word, .xls Excel, .ppt Power Point, .mdb Access, .pub Publisher) måste du vara extra försiktig. De kan nämligen innehålla virus i form av makron. För att blockera makrovirus gör du enligt beskrivningen som följer:

1. Öppna ett program, exempelvis Word tillvägagångssättet är identiskt för alla Officeprogram
2. Öppna menyn Verktyg/Tools, gå på menyvalet Makro/Macro, sedan Säkerhet/Security

3. Kontrollera inställningen under fliken Säkerhetsnivå/Security level, se bild. Med inställningen Medel får du upp en fråga innan ett makro körs. Kör aldrig ett makro i ett dokument som du är osäker på! Vill du inte köra makro över huvud taget kan du välja Hög säkerhetsnivå som innebär att makrot måste vara registrerat innan det körs
4. Kontrollera fliken Tillförlitliga källor/Trusted sources, den är vanligtvis tom men om den inte skulle vara det läs noga igenom det som står. Skulle det vara något du inte känner igen, klicka på Ta bort/Remove
5. Öppna inte Office-dokument innan du vidtagit ovanstående åtgärder. De kan innehålla makron som eventuellt kan vara virus

Nyttan av filter

Ett filter är ett program som spärrar visst material från Internet från att visas i Webbläsaren. Det kan vara användbart för att skydda barn från att se pornografi mm. Man skall däremot komma ihåg att inget filter är heltäckande. Både filter och sajter förändras så snabbt att vi valt att lägga informationen om filter på vår webbsida där vi kan hålla den uppdaterad. För aktuell information se www.konsumentsamverkan.se

Bland alla miljoner sajter

Det finns inget komplett register över alla sajter på Internet. Vi har valt att i alla fall ge några exempel för att visa bredden. På vår webbsida www.konsumentsamverkan.se kommer vi att bygga upp ett mer komplett länkregister och utveckla ett system för bedömning av sajterna. Du kommer att kunna använda detta sajtreger för att hitta tips inom olika intresseområden. Du kan också delta aktivt i bedömningen av sajterna och utvecklingen av registret.

Några exempel på sajter

Svenska websajter

Sunets länklista - <http://katalogen.sunet.se>

Svenska universitetsnätets mycket omfattande webbkatalog.

Dataspel

Dataspel - <http://www.swineonline.com>

Ett skojigt dataspel med en gris som rollfigur. Sajten är på engelska, bra för den som vill fräscha upp sina språkkunskaper.

Allt om dataspel - <http://www.alltroligt.nu/dataspel.htm>

En Sajt med allt om dataspel, heltäckande.

Spelportal - <http://www.gamespy.com>

Här hittar du andra att spela mot online.

Nöje

Semestertips - <http://hem.passagen.se/badarna/start.html>
Badpatrullen tipsar om nöjesfält och familjeresemål.
Filmmusik - <http://www.filmmusic.com/>
En mycket informativ sajt om filmmusik.

Kultur och bildning

Tidningar och tidskrifter - http://lankskafferiet.skolverket.se/sidor/0_10.html
Listor över såväl svenska som utländska tidningar och tidskrifter. Troligen den mest kompletta svenska listan.
E-böcker - <http://www.eboken.nu/>
Artiklar och webbsidor om e-böcker. Samlingar finns fritt tillgängliga, gratis e-böcker
Tidningar - <http://www.kb.se/ts/tsonline.htm>,
Svenska dagstidningar online. Sveriges dagstidningar finns länkade.
Svenska och internationella tidningar - <http://www.esperanto.se/kiosk>
En virtuell tidningskiosk med tidningar från hela världen.
Skolarbeten - <http://www.skolportalen.net/>
Sök efter titel eller ämne, indelat i kategorier, så som till exempel musik, religion och historia.
Här kan du också lägga ut dina egna arbeten.
Nyheter - <http://nyheter.se>
De senaste nyheterna. Nyheter från Sverige, Danmark och Norge.

Översättningar

Lexin - <http://sunsite.kth.se/skolverket>
Praktiskt om du vill hämta hem översättningar till din egen dator.

Konst och museer

Arkeologi - <http://agora.ub.uu.se>
Resurs för arkeologiintresserade. Följ länkarna till institutioner, projekt databaser, tidskrifter, diskussionslistor och söktjänster.
Medelhavsmuseet - <http://www.medelhavsmuseet.se>
Presenterar museets samlingar som består av föremål från Medelhavsländerna och Främre Orienten. Läs om övrig verksamhet.
Telemuseum - <http://www.telemuseum.se>
Telehistoria, utställningsinformation, kalender och sidor för kobraklubben, tävlingar och chatt.

Barnens rättigheter

Rädda Barnen - <http://www.rb.se>
Här finns en hotline där man kan anmäla barnpornografiska sajter på Internet. RB verkar för barnens rättigheter i Sverige och utomlands.

Barnombudsmannen - <http://www.bo.se>

En myndighet som jobbar för barnens rättigheter i Sverige.

BRIS - <http://www.bris.se>

Föreningen barnens rätt i samhället, arbetar för att göra barnens röst hörd. Hjälper barn som blivit utsatta för olika typer av övergrepp.

UNESCO - http://www.unesco.org/webworld/child_screen

Här publiceras information om barnens rättigheter, kongresser, forskningsresultat med mera. Ett expertteam jobbar här för att bekämpa spridningen av pornografi och pedofili på nätet.

UNESCO International Clearinghouse on Children and Violence on the screen:

- <http://www.nordicom.gu.se/unesco.html>

Mycket omfattande och professionellt material om barn och mediavåld. Forskamätverk.

Europeiska Unionen

Europeiska Unionen - http://www.europa.eu.int/index_sv.htm

Europeiska Unionens samlingssida.

Kommissionen - http://www.europa.eu.int/comm/index_sv.htm

Parlamentet - http://www.europarl.eu.int/home/default_sv.htm

Om Europaparlamentet. Förteckning över ledamöter, bibliotek, nyhetsbrev, utskotten mm.

Europeiska Unionens Råd - <http://ue.eu.int/sv/summ.htm>

Generaldirektoratet för hälsa och konsumentskydd

- http://www.europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/index_sv.htm

Generaldirektoratet för information:

- http://www.europa.eu.int/information_society/programmes/iap/index_en.htm

Speciella webbsidan för Safer Internet Action Plan som genomförs av detta generaldirektorat.

Safer Internet, Nyhetsbrev - <http://www.saferinternet.org/news/archive.asp>

Arkiv över utskrivna nyhetsbrev rörande kampanjen Safer Internet.

Statliga institutioner

Regeringen - <http://www.regeringen.se/>

Omfattande information om regeringen, departementen, pågående arbeten, tal och nyheter.

Från denna sida hittar du till alla departementen.

Riksdagen - <http://www.riksdagen.se>

Samlingssajt för information och aktiviteter i riksdagen.

Plenisalen - <http://www.riksdagen.se/debatt/kammaren.asp>
Om Riksdagen, följ debatter direkt i kammaren.
EU-information - <http://www.riksdagen.se/eu>
EU-upplysningen samt nyheter, fakta om EU.

Politik

Politik - <http://www.svensk-politik.com>
Ett 90-tal hemsidor i samverkan. Här hittar du det mesta som avhandlar politik- fackliga och samhällsfrågor.
Riksdagspartierna
Vänsterpartiet - <http://www.vansterpartiet.se/>
Miljöpartiet - <http://www.mp.se/>
Socialdemokraterna - <http://www.sap.se/>
Centerpartiet - <http://www.centerpartiet.se/>
Folkpartiet - <http://www.folkpartiet.se>
Moderata samlingspartiet - <http://www.moderat.se/>
Kristdemokraterna - <http://www.kristdemokrat.se>

Myndigheter mm

Statistiska Centralbyrån - <http://www.scb.se>
Årliga rapporter. Sök under arbetsmarknad, land, miljö, utbildning, internationell statistik, ekonomi, befolkning och välfärd.
Livsmedelsverket - <http://www.slv.se/>
Konsumentverket - <http://www.konsumentverket.se>
Har bra länklista till myndigheter, institutioner och organisationer.
SverigeDirekt - <http://www.sverigedirekt.nu>
Vägvisare till samhällsinformation, länklista från regeringskansliet

Föreningar och organisationer

Konsumentorganisation - <http://www.konsumentsamverkan.se>
Sveriges Konsumenter i Samverkan är en organisation som vill öka konsumenternas inflytande. Här kan du läsa om verksamheten och kampanjer, få nyheter och fakta samt massor med länkar. En förening för både enskilda och organisationer.
Ingående medlemsorganisationer - <http://www.konsumentsamverkan.se/06medlor/med.html>
Konsumentorganisation - <http://www.konsument.a.se>
Sveriges konsumentråd, paraplyorganisation för folkrörelser. Medlemsföreningarna framgår av webbsidan.
Rättvis handel - <http://www.raettvist.se>
Om rättvisemärkta produkter.
Greenpeace - <http://www.greenpeace.se>
Världsomspännande miljöorganisation.

Världsnaturfonden - <http://www.wwf.se>

Här får du fakta om organisationen och dess naturvårdsarbete. Med pandaklubben får barnen möjlighet att söka i SLU:s artdatabank.

Scouter - <http://www.var-redo.nu>

En scoutsajt med länkar, aktiviteter, sökmotorer och scoutforum.

Svenska naturskyddsföreningen - <http://www.snf.se>

Visar föreningens projekt och länkar till lokala kretsar. Möjlighet att söka miljöinformation, beställa böcker och ställa frågor.

Skolverkets länkskafferiet - <http://länkskafferiet.skolverket.se/index.html>

Här kan man söka organisationer, institutioner och föreningar.

Riksförbundet Hem och Skola - <http://www.hemoskola.se>

RHS, innehåller skrivelser som anknyter till föreningens verksamhetsområde.

Amnesty - <http://www2.amnesty.se/>

Amnesty International är en organisation som protesterar mot kränkningar av mänskliga rättigheter.

Mat och livsmedel

Matplatsen - <http://www.matplatsen.nu/>

Fakta och information kring mat samt länkar. Speciellt för säker mat.

LivsmedelsSverige - <http://www.livsmedelssverige.org>

Omfattande sajt om livsmedel utgiven av Statens Lantbruksuniversitet

Lärare, föräldrar och elever

- <http://internetworld.idg.se>

Internetworld, magasin som erbjuder tjänster som webbskola, lag och rätt på nätet samt nyheter om Internet.

Geografi, Historia, Samhälle mm - <http://home.swipnet.se/zeeck/>

Geografilänkar, kartor, demografiska samt miljörelaterade webbplatser med mera.

Kunskapsbanken - <http://www.kunskapsbanken.su.se/>

Elektronisk frågelåda för elever och lärare. Frågorna besvaras av forskare vid Stockholms Universitet.

Skoldatanätet - <http://www.skolverket.se/skolnet>

Svensk portal som sammanställer och kategoriserar webbplatser med skolrelaterad information.

Skolweb - <http://www.skolweb.nu>

Ta del av skolarbeten, tips, humor som anknyter till skolan, frågelåda, utbildningsprogram och länkguide.

Läromedel

Skrivarverkstad - http://www.forfattarcentrum.se/skriv/elektronisk_skrivarverkstad.html

Erbjuder skolklasser möjligheten att delta i skrivarekstäder direkt på nätet. Läs hur

kurserna läggs upp och möt författarna.

Online English - <http://freedict.com/ondict/swe.html>

Slår upp svenska och engelska ord.

Kulturfönstret - <http://www.skolverket.se/skolnet/kulturfonstret>

Resurser för att stimulera kulturarbete i skolan. Gå in i skriv- och filmrummet, läs om arkitektur och miljö.

Inetmedia, Svenska bibliotek - <http://www.inetmedia.nu/bibliotek/>

Omfattande arkiv och referensbibliotek. Allt ingår i ett nyhetsbrev som kan beställas gratis.

Läromediefonden - <http://www.skolinternet.telia.se/>

En av Telias satsningar på skolan. Fondens mål har varit att stimulera och ekonomiskt stödja tillkomsten av nya IT-baserade läromedel.

Näthinnan - <http://ymer.klippan.se/beringskolan/nat.htm>

Pedagogisk Internetresurs för att öka arbetsglädjen och underlätta lärararbetet. Läs om innehållet och följ länkarna till insänt material.

- <http://www.eun.org>

Det europeiska skoldatanätet. Lärare och elever från hela Europa kan mötas här.

- <http://www.teachnet.org>

Engelsk sajt där lärare kan mötas och byta åsikter. Internationell chat för lärare.

Tillhandahåller också stipendier.

European School Project - <http://www.esp.pedc.se/>

Resurs för informationsutbyte mellan skolor på alla nivåer. Distanssamarbete, här finns e-postadresser till deltagande länder.

- <http://www.schoolmaster.net>

Sajten är skriven på flera olika språk och fungerar som en utgångspunkt för både lärare och elever. Erbjuder två elektroniska tidningar.

Medicin och psykologi

Reflektor - <http://www.reflektor.se>

Svensk Internetguide för psykologer. Länkar inom psykologi och psykiatri.

RFSU - <http://www.rfsu.se>

Förbundet för sexuell upplysning bildades 1933 och arbetar för ett jämställt samhälle.

Anordnar utbildningar.

Webbguiden - <http://outlook.se/webbguiden>

Länksamling som ämnar att samla webbplatser som är användbara för lärare. Ämnesområdet är pedagogik, resurssidor samt barn och ungdom.

Journalen - <http://www.journalen.se/>

Hälsosajt som innehåller artiklar och råd om sjukdomar och hälsa. Därtill fakta samt de senaste rönen och nyheterna.

Anorexi- bulimiinformation - <http://www.abkontakt.nu/>

Om sjukdomarna, och information om behandling och självhjälp.

- <http://www.fub.se>

Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna.

- <http://www.doktoronline.se>

Ställ frågor till specialister på Karolinska Sjukhuset eller delta i diskussionsgrupper. Allt från sex och samlevnad till barnsjukdomar.

Vaccinationer - <http://www.smittskyddsinstitutet.se/vaccination.asp>

Frågor och svar om olika typer av vaccin för barn. Ta del av informationen som presenteras för att få reda på mer om smittskydd.

Föräldraföreningen för dyslektiska barn - <http://www.fob.se>

Ger information om föreningens mål, handlingsprogram och om dyslexi. Dessutom litteraturlista och länkar.

- <http://www.kanalen.org/tvillingar>

Sajt för tvillingföräldrar som vill komma i kontakt med andra tvillingföräldrar.

Neurologiskt Handikappades Riksförbund - <http://home.swipnet.se/gemenskap>

Organisation för neurologiskt sjuka och handikappade samt deras familjer och närstående.

Barnsjukdomar - <http://www.netdoktor.se/sjukdomar/fakta/barnsjukdomar.htm>

De sex vanligaste, kortfattad information.

Föräldrar

Makalösa föräldrar - <http://www.makalosa.org/>

Förening som verkar för att stärka självförtroendet hos ensamstående föräldrar

Barn och Internet

Barnens Internet - <http://www.barnen.com>

Chatt, spel och kul

- <http://www.ped.su.se/barn/debatt.html>

Frågor och svar rörande forskning om barn och datorer ur ett kulturellt perspektiv

- <http://www.barnlandet.se/>

Bli medlem i barnlandet och rör dig bland roliga sajter. Du behöver e-postadress för att få medlemskap.

Tjejringen - <http://www.tjejringen.com>

Tjejernas sajt med webbsidor gjorda av tjejer och kvinnor. Hör finns krönikor, debattforum med mera.

Ordlista

Ordlistan tar upp några termer som används i samband med Internet.

Bps: Betyder bitar per sekund. Mått som man använder för att ange överföringshastighet i en anslutning mellan datorer. Används vanligen med prefix kBps eller MBps.

Chatt: en virtuell mötesplats där man kan utbyta skrivna meddelanden med andra, ett slags elektronisk anslagstavla.

Cyberspace: (datorrymden) ett annorlunda ord för den virtuella världen i datorn.

Download: engelskt ord som betyder att hämta filer från en server på Internet till datorn. Det kan vara ett virusskydd, en musiktext, en bild, ett videospel eller ett program för att kunna spela dataspel. Man ska vara försiktig med vad man laddar ner. Se till att ha fungerande virusskydd.

E-post (E-Mail): Elektronisk post, ett meddelande skrivet med dator och skickat via Internet.

FAQ: Frequently Asked Questions (vanliga frågor). Lista som finns på många sajter och den ger svar på besökarnas frågor kring ett visst ämne.

FTP: Betyder File Transfer Protocol. Protokoll som används för att överföra filer över Internet. Protokoll är ett sätt att förpacka det meddelande som sänds över nätet, en sorts kontrollspråk datorerna använder.

HTML: Betyder Hyper Text Markup Language. Den standardkod som används för att skriva webbsidor.

HTTP: Betyder Hyper Text Transfer Protocol. Protokoll som används för att överföra webbsidor över Internet.

IRC: Betyder Internet Relay Chat, vad vi vanligen kallar chatt

Nätet: svensk slang för Internet. Hela det världsomspännande datanätet med miljontals hopkopplade datorer som vi kan få kontakt med.

On-line: Att vara ansluten (till Internet). Allt det som görs via Internet säger man att det görs on-line. Du kan prata med en vän i Japan on-line, spela dataspel on-line, lyssna på musik on-line, besöka ett museum on-line....

Portal: En samling av sajter under samma adress, ungefär som en stormarknad med många olika butiker. Exempel på portaler är www.passagen.se, www.yahoo.se, www.spray.se

Spam: Ej beställd information, oftast reklam som skickas till ett stort antal e-postadresser. Räknas som ett brott mot netikett. För oss användare är spam till besvär, det tar både tid och kostar pengar. Vår organisation Sveriges Konsumenter i Samverkan arbetar aktivt för att spam ska förbjudas. (För aktuell information se www.konsumentersamverkan.se).

Sökmotor: Hjälper dig att hitta det du söker i det hav av information och sajter som finns på Internet. För att underlätta letandet är sajterna ofta indelade i olika kategorier på sökmotorns webbsida (t.ex. sport, nöje, resor, kultur...). För att hitta information skriver man in ett eller ett par ord i sökrutan. Att hitta rätt och sortera bort sådant du inte är intresserad av kräver att sökningen avgränsas. Information om hur du gör finns på sökmotornas webbsidor.

Webbläsare/Browser: Program som används för att kunna surfa på Internet. Exempel på webbläsare är Internet Explorer, Netscape och Opera.

WWW: World Wide Web, informationen i de webbservrar som är sammankopplade över Internet. Oftast börjar webbadresser med www och de har liknande funktion som en gatuadress.

Det är mycket som berör oss konsumenter och konsumenter är vi alla!

- Det vi äter påverkar vår hälsa, vår miljö, vår plånbok, producenterna och handeln, därför är detta ett prioriterat område
- Hur vi bor är också en form av konsumtion, lån och räntor, el och vatten, avlopp och sopor, uppvärmning och underhåll
- Alla prylar vi köper, produceras bara om vi köper, därför ligger den långsiktiga uthålligheten i våra händer
- Transporter, både allmänna och privata, samt alla transporter av råvaror och varor i tillverkningsprocessen för det vi sedan ska köpa
- Kommunikation, som brev, telefon och numera också allt snabbare elektronisk sådan
- Resor, nöjen och njutning. Media på papper och elektroniska media (IT, TV, video och radio)
- Märkning och produktinformation på det vi har att välja mellan, för att vi ska kunna välja rätt
- Offentliga tjänster, kommunala och statliga. Utbildning och sjukvård konsumerar vi också
- Privata tjänster, hela tjänstesektorn i privata former växer enormt. Finansiella tjänster och försäkringar

Ja säg vad som inte berör oss som konsumenter och för allt detta betalar vi. Det är hur och vad vi väljer som är vår möjlighet att påverka och förändra.

Visst borde vi kunna påverka mera, speciellt när det gäller utvecklingen av Internet, tjänsterna där och IT-marknaden. Det är bl a med tanke på detta som vi producerat informationsmaterialet ”Surfa säkert”. Följ vidare arbetet och kampanjen på nätet och bli medlem i vår förening för att vi tillsammans ska kunna påverka mera.

**Se närmare på
www.konsumentsamverkan.se
hur du kan bli medlem.**

Projektet Friendly Internet har genomförts med stöd från Europeiska Kommissionen - DG INFSO, generaldirektoratet för information, inom det fleråriga programmet Internet Action Plan, för ökad säkerhet på nätet.

Nyhetsbrev Safer Internet se:
www.saferinternet.org/news/archive.asp

Projektet Friendly Internet har utvecklats av ADICONSUM, en italiensk konsumentorganisation och Sveriges Konsumenter i Samverkan har medverkat samt framställt det svenska materialet i kampanjen Surfa säkert.

Materialet bygger på Friendly Internet - Navigare in acque sicure, italiensk utgåva från ADICONSUM och har översatts och bearbetats för Sveriges Konsumenter i Samverkan, SkiS, av en arbetsgrupp under ledning av Bengt Ingerstam, SKIS ordförande och projektledare.

Sveriges Konsumenter i Samverkan